

Kracht van gebed – Gods grootheid prijzen

Inleiding

Omdat het boekje *Opgeheven handen* van ds. H.J. van der Veen onvoldoende hoofdstukken bevat om het volledige kringseizoen te voorzien van Bijbelstudiemateriaal bieden we vanuit V&T een aantal ‘losse’ Bijbelstudies aan rond het thema ‘de kracht van het gebed’. Deze Bijbelstudie is gebaseerd op hoofdstuk 12, *Ontzag: Zijn grootheid prijzen* uit het boek *Bidden: Vertrouwelijke omgang met de ontzagwekkende God* van Tim Keller.

Soorten gebed

Keller maakt in hoofdstuk 12 onderscheid tussen drie soorten gebed: opwaarts gebed, binnenwaarts gebed en buitenwaarts gebed. Opwaarts gebed heeft betrekking op lofprijzing, aanbidding en dankzegging. Het gaat om gebed dat zich concentreert op God zelf. Binnenwaarts gebed heeft betrekking op zelfonderzoek en schuldbelijdenis. Een dieper zondebesef geeft ons omgekeerd ook een diepere ervaring van genade en de verzekering van Gods liefde. Buitenwaarts gebed heeft betrekking op de voorbede, het concentreert zich op onze noden en op de noden van anderen.

Het gebed dat aan bidden vooraf gaat

In het ‘Onze Vader’ heeft de eerste bede betrekking op het heiligen van Gods naam. Vraag en antwoord 122 van de Catechismus zegt hierover: “Dat betekent: geef dat wij U echt mogen kennen en U heiligen, roemen en prijzen om alles wat U doet.” De lofprijzing gaat in het ‘Onze Vader’ voorop. Ze heeft betrekking op wie Hij is, en wat Hij doet. Daarmee heeft lofprijzing ook invloed op de andere vormen van gebed: nadenken over Gods heiligheid en rechtvaardigheid zet onze zonden en tekortkomingen in een ander licht en brengt ons tot het belijden daarvan. Gods almacht en majesteit brengen ons tot voorbede: tot Wie zouden we anders gaan met onze noden en de noden van anderen? Lofprijzing en aanbidding vormen dus (ook in relatie tot andere vormen van gebed) een belangrijk onderdeel van ons gebedsleven.

Hoe goed het is om te prijzen

Psalm 147 geeft ook een reden waarom lofprijzing belangrijk voor ons is: “Halleluja! Het is immers goed om voor onze God psalmen te zingen, want dat is lieflijk. Hem past een lofzang!” Door het loven van God richten we ons op Hem en brengen we in die zin een offer maar de schenkende partij is hierin ook ontvanger. Het is goed en lieflijk voor ons om Hem de lof toe te brengen. Keller stelt dan ook dat de lofprijzing een krachtig instrument is om te genezen wat er mis is met ons en om innerlijk, in spiritueel opzicht, gezond te worden.

C.S. Lewis komt in *Gedachten over de Psalmen* tot de conclusie dat we God wel moeten prijzen om wie Hij is: als we een tekening, een muziekstuk of een boek dat bewonderenswaardig is niet bewonderen doen we onszelf al tekort. Maar als we God niet prijzen leven we in onwerkelijkheid en armoede. Hij is immers het grote voorwerp van bewondering achter alle schoonheid en pracht.

God liefhebben boven alles – als individu en als samenleving

Van de genoemde soorten gebed is aanbidding de vorm die rechtstreeks onze liefde tot God stimuleert. Augustinus leerde dat alle mensen zich in hun zoektocht naar geluk vastklampen aan datgene waarvan ze geloven dat het hen gelukkig maakt. Vanwege de zonde zien we vaak de verkeerde dingen aan voor gelukbrengers. Onze liefdes zijn verkeerd geordend. Maar, zo stelt Keller, wanneer er iets is in deze wereld waarvan je meer houdt dan van God, dan zal dat

Kracht van gebed – Gods grootheid prijzen

voorwerp je verpletteren onder het gewicht van je verwachtingen, en uiteindelijk zal het je hart breken. Daartegenover geldt dat wanneer Gods liefde het belangrijkste voor je is, je de vrijheid hebt om anderen op de juiste manier lief te hebben.

Volgens Augustinus wordt onze identiteit gevormd door datgene wat we liefhebben. Dat geldt niet alleen voor individuen maar ook voor de samenleving als geheel: wat een samenleving liefheeft, vormt haar cultuur. Om als mens, en als samenleving te veranderen is het daarom noodzakelijk om datgene wat we aanbidden te veranderen, om God lief te hebben boven alles. En die liefde tot God groeit door lofprijzing en aanbidding.

Lofprijzing en dankzegging

Lofprijzing en dankzegging worden ook wel gezien als verschillende soorten gebed. Maar dankzegging is feitelijk ook een vorm van lofprijzing: bij pure lofprijzing aanbidden we God om wie Hij is; bij dankzegging prijzen we God om wat Hij heeft gedaan. Wie God is en wat Hij doet is staat niet los van elkaar. Daarom overlappen lofprijzing en dankzegging elkaar veelal.

We moeten ons oefenen in lofprijzing en dankzegging. Vaak zijn het omstandigheden die ons brengen tot binnenwaarts gebed: we maken een misstap en bidden vervolgens om vergeving, we belijden schuld. Omstandigheden brengen ons ook tot buitenwaarts gebed: wanneer we te horen krijgen dat wij (of anderen) ziek zijn richten we onze gebeden tot God en smeken we Hem om genezing. Moeilijke omstandigheden leiden vrijwel als vanzelf tot voorbede en smeekbedes. We zouden daarom mogen verwachten dat zegeningen en voorspoed ons als vanzelf brengen tot lofprijzing en dankzegging. Maar dat is niet zo. Paulus schrijft in Romeinen 1:21 “Want zij hebben, hoewel zij God kennen, [Hem] niet als God verheerlijkt of gedankt.”

Wanneer we God niet de eer geven die Hem toekomt leven we voor eigen rekening. In de overtuiging dat we zelf wel weten hoe we leven moeten. Maar dat is een levensgevaarlijke illusie: we hebben onszelf niet geschapen en zijn elke seconde van ons leven, in alles, afhankelijk van God. Zolang we verder leven met de illusie dat we zelf controle hebben over ons leven brengen we God niet de eer die Hem toekomt. En tegelijkertijd benemen we onszelf de vreugde en opluchting die meekomen met voortdurende dankbaarheid tegenover een almachtige God.

Jezelf de gewoonte van lofprijzing eigen maken

Aan de hand van drie boeken van christelijke auteurs beschrijft Keller hoe we ons de gewoonte van lofprijzing eigen kunnen maken.

In *Brieven aan Malcolm over het gebed* schrijft C.S. Lewis dat we elk genoeg tot aanbidding moeten maken. Genoegens bestaan uit allerlei uiteenlopende dingen zoals een prachtige zonsondergang, een heerlijk diner, een goed boek, enzovoort. We kunnen God daar natuurlijk voor danken, maar Lewis wil dat we nog een stap verder gaan. Dankbaarheid zegt:

Kracht van gebed – Gods grootheid prijzen

“wat is God goed dat Hij dit geeft.” Aanbidding zegt “Wat voor een Wezen moet dit zijn als dit nog maar een korte fonkeling vanuit de verte is.”¹

Thomas Crammer schreef het *Book of Common Prayer*. De gebeden voor de liturgie volgen hierin een vast patroon waarin het gebed een bepaalde beweging maakt: God wordt aangesproken met één van Zijn namen; één van de eigenschappen van God wordt benoemd; Aan God wordt een vraag gesteld (de bede); het goede dat volgt als deze bede wordt verhoord wordt benoemd; er is aandacht voor de middelaarsrol van Jezus. Op deze manier worden lofprijzing en smeekbede gecombineerd.

In *Leren bidden* laat Matthew Henry alle gebeden uit de Bijbel terugkomen waarbij hij ze indeelt in categorieën: lofprijzing, schuldbelijdenis, smeekbede, dankzegging en voorbede. Deze categorieën worden door Henry weer onderverdeeld in subcategorieën.

Zo wordt in de lofprijzing aandacht gegeven aan de wijsheid van God: Hij telt het aantal sterren, Hij noemt ze alle bij hun naam. Onze Heere is groot en geweldig in kracht, Zijn inzicht is onmetelijk.² Hij is wonderbaar van raad, Hij is groot in wijsheid.³ Hij is wijs van hart en sterk van kracht.⁴ Hoe groot zijn Uw werken, HEERE, U hebt alles met wijsheid gemaakt.⁵ Die alle dingen werkt overeenkomstig de raad van Zijn wil.⁶ O, diepte van rijkdom, zowel van wijsheid als van kennis van God, hoe ondoorgrondelijk zijn Zijn oordelen en onnaspeurlijk Zijn wegen!⁷

Lofpsalmen

Het boek van de Psalmen wordt wel het gebedenboek van de Hebreeuwse Bijbel genoemd. De laatste psalmen in de Bijbel zijn allemaal lofliederen. Eugene Peterson stelt dat dat al ons bidden uiteindelijk moet en zal uitmonden in lofprijzing. Het boek van de Psalmen leert ons dat het gebed zich, ondanks ons lijden, onze twijfel, onze boosheid, onze wanhoop, uiteindelijk ontwikkelt tot lofprijzing.

Lofprijzing waarin we de liefde, de grootheid de macht en de wijsheid van God mogen ervaren. Als een levende werkelijkheid, als een bron van kracht en troost in alle omstandigheden.

¹ De Nederlands Geloofsbelijdenis beschrijft dit Wezen in artikel 1 als volgt: Wij belijden met hart en mond dat er één geestelijk wezen bestaat, die we God noemen. Hij is tijdloos, door ons niet te begrijpen, onzichtbaar, Hij verandert niet en Hij is overal aanwezig. Hij is almachtig, volmaakt wijs, rechtvaardig en goed. Ook is al het goede van Hem afkomstig.

² Psalm 147:4-5.

³ Jesaja 28:29.

⁴ Job 9:4.

⁵ Psalm 104:24.

⁶ Efeze 1:11.

⁷ Romeinen 11:33.

Kracht van gebed – Gods grootheid prijzen

Gespreksvragen

1. *Geef jij elk soort gebed (opwaarts gebed, binnenwaarts gebed en buitenwaarts gebed) een plek in je gebedsleven? Wat zou meer aandacht kunnen krijgen?*
2. *Herken je dat door lofprijzing en aanbidding je schuldbelijdenis en je smeekbeden in een ander licht komen te staan?*
3. *Lees met elkaar Psalm 147. Deze Psalm roept op om God te loven vanwege Gods eigenschappen en Zijn daden.*
 - a. *Welk vers, welke verzen in deze Psalm spreken je aan?*
 - b. *Welke eigenschappen van God vind je terug in deze Psalm? Welke eigenschappen zou je nog toe kunnen voegen?*
 - c. *Welke daden van God brengen de dichter tot dankzegging? Voor welke daden van God wil jij Hem dankzeggen?*
 - d. *Wat vind je van de uitspraak dat al ons bidden uiteindelijk moet uitlopen in lofprijzing? Hoe kan deze Psalm daarbij behulpzaam zijn?*
4. *Waar is jouw aanbidding op gericht? Wat vind je van de gedachte (van Lewis) dat wie God niet prijst zoals het hoort niet alleen God maar ook zichzelf tekort doet?*
5. *Herken je de verkeerde ordening van onze liefdes waar Keller over schrijft? Wat zegt jou in dit verband de uitspraak dat als Gods liefde het belangrijkste voor je is, je de vrijheid hebt om anderen op de juiste manier lief te hebben?*
6. *Volgens Augustinus wordt onze identiteit gevormd door datgene wat we liefhebben. Dit geldt ook voor samenlevingen als geheel: de cultuur van een samenleving wordt gevormd door datgene wat zij liefheeft. Wat vind je van deze uitspraken? Wat zegt dat over onze samenleving? Wat is in dit verband, bijvoorbeeld gelet op het gebed van Daniël (hst 4 uit 'Opgeheven handen'), onze opdracht?*
7. *Keller reikt, aan de hand van een aantal boeken, hulpmiddelen aan om de lofprijzing op gang te brengen ofwel gaande te houden. Welke spreekt je aan? Welke aanvullende hulpmiddelen kun jij aanreiken?*